

Molière ve Hekimler

Fransız oyun yazarı Jean Bastiste Molière XVII. yüzyılın en görkemli portrelerinden bir sanatçı ve şairdi. Molière sözlerin, müziğin ve dansın içiçe kaynaştığı bir tiyatro tasarlamış ve bu yönde çeşitli denemelere girişmişti.

Molière'in ilk iki yapıtı "Şaşkın" ve "Küskün Aşıklar" İtalyan etkisi taşır. Halka verdiği ilk özgün yapıt "Gülünç Kibarlar" tek perdelik bir farstı ve özentici itibar salonlarını yeren bu oyun büyük ilgi gördü.

Halkın sevgisini kazanan ve saraydan himaye gören Moliere üç işi birden yürüttü: Hem yazar, hem topluluk yöneticisi hem de oyuncu olarak çalıştı.

Yapıtlarından "Sganarelle ya da Vesveseli Boynuzlu" bir fars, "Dom Gancie de Navarre" romanesk komedi türü "Kocalar Okulu" oyunlaştırılmış öykü, "Kadınlar Okulu" bir baş yapıt. "Zorla Evlenme" baleli komedi "Eleia Prensesi" müzikli, baleli komedi. Molière ünlü Tartüffe oyununda sofulara karşı çıktı. "Don Juan"da ciddiyeti aradı. Ve "Aşk Doktoru"nda saray doktorlarını yerd. Ardından "Adamcıl"da karakter incelemesini ele aldı yine doktorlara yönelerek "Zoraki Doktor"u yazdı. "Melicerte" "Gülünç Pastoral", "Sicilyalı ya da Resimli Muhabbet" "Georges Dandin", "Cimri", "Şanlı aşıklar", "Pshyche". "Monsieur de Pourcaugnac", "Kibarlık Budalası", "Scapin'in Dolapları", "Kontes Encarbagnas", ardarda yazdığı sahnelediği ve oynadığı yapıtlardı.

Moliere 1668'den sonra bir töre komedisi hazırlıyordu. 1672'de sahneledi bu oyunu, "Bilgiç Kadınlar".

Oyun büyük başarı kazandı. Bunun üzerine Molière topluma egemen olan Skolastik felsefeye karşı bayrak açmak istedi ama bunun ihtiyatsızlık olabileceğini dostları kendisine sezdirmiş olacaklar ki softaları bırakıp yine doktorlar konusuna döndü. "Hastalık Hastası" nı yazdı, Piyes 10 Şubat 1673'te Palain-Royal'de oynandı. 17 Şubat dördüncü temsilde Molière sahnede fenalık geçirdi, birkaç saat sonra da evinde öldü.

Moliere'nin hekimleri hedef alması

Dr. Tarık ÖZERENGİN

nın altında yatan neydi? Bunca insafsızca hafife alması taşlaması, gülünç duruma düşürmesinin nedeni neydi?

Yaşadığı dönemi ve kişisel sağlık sorunlarını ele alarak bir yanıt bulmak kolaydır.

Yaşadığı 1622-1673 yıllarında, özellikle 1663'ten sonra Fransa Tıp Akademisinin ve tıp eğitiminin durumu yürekler acıydı. Öğretim üyeleri Profesörler arasında tutarsızlık, dengesizlik vardı. Her çağdaş gelişime sırt çevirmişti o kadar ki İngiliz Harvey'in ortaya koy-

duğu insan kan dolaşımı raporunu kesinlikle reddediyorlardı.

1669'da Fransız akademisi tutucularına karşı bir kaç genç hekim birleşti. Moliere gibi bazı aydın yazarlar da bunlara katıldılar ve "Eskiler-Yeniler" kavgasını başlattılar.

Molière bu arada Movable adlı genç bir hekimle dostluk kurdu ve tıp topluluğunda ve hekimler düzeyinde olup bitenleri günü gününe öğrendi. Dolayısıyla Tabipler arası ilişkiler, kavgalar ve halk sağlığını hiçe sayan davranışlarını kendine özgü alay etme gücüyle tiyatro sahnesine getirdi. Özellikle "Hastalık Hastası"nda hekimliklerini bilimsel bir şarlatanlık içinde, cahilliklerini latince sözcüklerle süsleyerek ağırdan alan, bilgiç tavırlı iki nevrastenik tıp olarak ele almıştır.

Moliere'nin hekim düşmanlığının bir başka nedeni belki de en önemli olanı, kendi sağlık sorunu idi. Molière'nin uzun süre, çok sağlıklı bir yaşam sürdüğü sanılır. 1665 yılında bir soğuk algınlığı yüzünden hastalandı, tedavisi iyi yapılmadığından tüberküloza dönüştü. 1673'te kan, kustu, çok acı çekti. Oysa o çabucak iyileşmek, hem de tam iyileşmek istiyordu. Hem direniyor hem de tabiplerin onu bu illetten kesinlikle kurtaramayacaklarını bildiğinden onları affedemiyordu. Nitekim bir gün dostu Movable onu görmeye gelince "Bugün hastayım", dedi, "Seni kabul edemem" Molière saraya yakınlığıyla bilinir, babası 14. Lui'nin sarayının görevlilerinden, kendisi de kralın teklifsizce dostluğunu kazananlardandı. Tüm gayretiyle Movable'i saraya sokmağa çalıştı. Bir gün kral ona neden Movable'i kayırdığını sordu. Moliere "O bana bir hasta günümde birtakım ilaçlar önerdi ve ben o ilaçları kullanmadım ve işte o yüzden yaşıyorum" dedi. "Onun bu iyiliğini unutamam." Moliere'in hekim dostu Movable'e saraydan bir yardım sağlayabilmek için 14. Lui'ye şöyle bir dilekçe sunmuştu.

"Yüce kralımızın da bildiği gibi, çok iyi bir tabibin hastası olmanın onurunu taşıyorum. Eğer lütfünüzü kazanırsa, beni daha otuz yıl yaşatacağını söyler. Ben de bu süre içinde beni öldürmeyeceğine dair Noter senedi aldım. Lütfedip ona yardımcı olun, yöneticisi ölen Ven-san Klisesinin aidatını ona verdirtin." Molière bu istediğini yaptırdı.

Öldüğünde herkesi küstürmüştü. Aristokratları, rahipleri, hekimleri, cenazesi ortada kaldı. Dini tören yapılmadı. Hıristiyan mezarlığına gömülmesine izin verilmedi. Karısının krala uzun uzun yalvarması sonunda kimsesizlerin atıldığı bir arsada bir çukura atıldı.